

No 038

DECEMBER 2008

MÆRKNING

En virkelig sød læskedrikshistorie · DVN åbner eget nonfoodlaboratorium ·
Billigere at få godkendt røgalarm · Undervisningsmateriale tager form · DVN i medierne ·
Klip fra udenlandske medier · Lær af kundeklagerne · Personalenytt · Nyt om mærkning

En virkelig sød læskedrikshistorie

Af Kirsten Träger

Det er ikke altid let at være light viser denne beretning om, hvordan koncentreret saftevand pludselig blev sukkerfri – med myndighedernes velsignelse

Man må gerne skrive på sin læskedrik, at den er "light", og gør man det, har man foretaget en såkaldt anprisning. Man har rost sit eget produkt for en positiv egenskab, og det må man altså gerne. Men i modsætning til tidligere skal man begrunde sin påstand. Hvad er det, der gør denne læskedrik til et lightprodukt?

Det er faktisk ikke så ligetil, som det måske umiddelbart kan lyde. Og endnu mere vanskeligt bliver det, når læskedrikken skal fortyndes, inden den kan drikkes, for hvad skal der så stå i deklarationen?

Det er begyndelsen til historien om, hvordan en lightdrik blev sukkerfri.

EU-forordningen om ernærings- og sundhedsanprisninger af fødevarer har medført ændringer i reglerne om anprisninger, som ses på fødevarer og i deklarationer med Varefakta. Fortolkning af lovgivning, så DVN kan rådgive sine kunder bedst muligt, er en meget spændende del af arbejdet på fødevarekontoret.

For nogle produkter kan det også give anledning til temmelig ophedede diskussioner om fortolkninger, mange henvendelser til Fødevaremyndighederne og andre relevante instanser, inden vi kommer frem til den endelige afgørelse. Et godt eksempel på dette er deklaration af læskedrikkoncentrater. Inden den nye forordning trådte i kraft, har en lang række af disse været anpriset som let eller lightprodukter.

I henhold til den nye forordning skal anprisningen nu ledsages af en angivelse af, hvilke egenskaber der gør fødevareren "let" eller "light", dvs. for læskedrikkes vedkommende light pga. reduceret indhold af sukker. Light læskedrikke med frugtsaft er tilsat sødestoffer, men indeholder også en smule sukker fra frugtsaften. Reduktionens størrelse i forhold til et "almindeligt" – dvs. et ikke-light – produkt skal oplyses, dvs. forskellen i mængden af næringsstoffer og/eller energiværdien skal angives i deklarationen. Det er produkter i samme fødevarekategori, som skal danne grundlag for den sammenlignende anprisning. DVN beder producenten om at fremskaffe disse oplysninger, og der skal minimum bruges 3 produkter, der alle skal være tilgængelige på det danske marked.

DVN beregnede anprisningen for det ufortyndede koncentrat, og vores problem var skrivemåden på koncentratet, som ville opfylde reduktionsangivelsen korrekt i henhold til eksisterende vejledning. Det vil sige, at vi omregnede de sammenlignelige produkter til samme koncentrationsgrad som lightprodukterne for at oplyse reduktionens størrelse korrekt. Da dette var beregnet, viste det sig, at reduktionen for lightprodukter i forhold til almindelige sukkerholdige læskedrikke ville blive meget tæt på 100%. For ikke at risikere et evt. vildledningsaspekt spurgte DVN Fødevarestyrelsen, om det ville være acceptabelt at angive reduktionen i g/ml for den færdigblandede drik. Svaret fra Fødevarestyrelsen var, at anprisningen skulle gælde for den færdigopblandede drik, og at det dermed var anprisningen "sukkerfri" der skulle anvendes, hvilket ikke kræver en oplysning om reduktionens størrelse.

Læskedrikkoncentrater skal ifølge producentens anvisninger fortyndes med 10-12 dele vand, så sukkerindholdet i den færdige drik er langt under 0,5 g/100 ml, som er kriteriet for anprisningen "sukkerfri" ifølge forordningen.

Dermed er det ikke længere anprisningen "light", der skal anvendes, men betegnelsen "sukkerfri". Begrundelsen for, om det er produktet, som det sælges, eller det færdigblandede produkt, anprisningen skal gælde, er, om fødevareren kan eller skal indtages på anden måde end angivet af producenten. Læskedrikskoncentrater anvendes ikke ufortyndede, og derfor blev lightprodukter nu "sukkerfri", selvom der ikke er sket ændringer i sammensætningen af produkterne.

Næringsdeklarationer ved anprisninger

Det vigtige er, at forbrugerne ikke er i tvivl om, hvad anprisningen gælder. Derfor kan man eventuelt vælge at supplere næringsdeklarationen for koncentratet med en næringsdeklaration for produktet i fortyndet stand.

I Varefakta-deklarationen vil der også stå, at produktet er sukkerfrit med tilføjelsen (dvs. højst 0,5 g sukkerarter pr. 100 ml færdig læskedrik), for at undgå evt. tvivlsspørgsmål.

Ifølge mærkningsbekendtgørelsen skal varebetegnelsen for fødevarer, der indeholder et eller flere sødestoffer, ledsages af angivelsen "indeholder sødestof(fer)". Fødevarer, der både er tilsat sukker og sødestoffer, skal mærkes "indeholder sukker og sødestof(fer)". Hvis læskedrikskoncentratet indeholder saft tilsat en smule sukker, er det altså ikke naturligt indhold af frugtsukker. Det vil sige, at ifølge lovgivningen skal produktet mærkes både som: "Sukkerfri(t)" og "Indeholder sukker og sødestoffer"!

Kan forbrugerne gennemskue det, vil de føle sig vildledt eller opfatte det som fejlmærkning? En løsning for Varefakta-deklarationer er en tilføjelse i parentes efter den obligatoriske sætning "Indeholder sukker og sødestoffer" (indeholder x,x g sukkerarter pr. 100 ml koncentrat).

Kirsten Träger er ernærings- og husholdningsøkonom og ansat som fødevarekonsulent hos Dansk Varefakta Nævn

DVN åbner eget nonfood-laboratorium

Af Ib Keld Jensen

Fremover kan DVN selv foretage vejninger og målinger af for eksempel pH-værdi, og det bliver billigere for kunderne.

Hurtigere og billigere. Plusordene stod i kø ved åbningen af DVN's eget nonfoodlaboratorium forleden. Fremover vil op mod hundrede produkter blive testet i det nye laboratorium til gavn for nonfoodkunderne, der på flere områder kan se frem til billigere prøvninger.

DVN's Varefakta-koncept indebærer, at alle produkter skal afprøves, så forbrugere kan være sikre på, at deklARATIONERNE holder, hvad de lover. Desuden foretages der stikprøvekontrol af produkterne, så de også på den lange bane lever op til løfterne. Det er noget af det, der er med til at sikre produkter med Varefakta den høje troværdighed hos forbrugere, men det er samtidig også noget, der koster.

I takt med at testlaboratorierne har slået sig sammen i stadig større enheder, er priserne vokset, også for mindre afprøvninger, og det gav konsulent Ellen ter Haar Hansen en idé. Hun har en fortid som leder af et akkrediteret testlaboratorium, og hun kunne se, at DVN ville kunne foretage en række prøvninger både billigere og hurtigere end de store etablerede testlaboratorier uden at gå på kompromis med kvaliteten. "Vi kan selv veje og måle en række produkter. I stedet for at kunden skal betale en dyr pris for afprøvninger og rapporter, kan DVN selv klare opgaven billigere, fordi det er DVN's egne konsulenter, der foretager prøvningerne," fortæller Ellen ter Haar Hansen.

Indtil i dag er alle nonfoodprøvninger sendt ud af huset. Det kan for eksempel være noget så enkelt som at måle indholdet i en flaske rengøringsmiddel eller tælle antallet af blade på en toiletrulle. Rene rutineopgaver, som imidlertid nødvendigvis skal foretages, for at man kan være sikker på, at løfterne i deklARATIONEN holdes. Og DVN får faktisk henvendelser fra forbrugere, der kun har kunnet finde

450 stykker mellemlægspapir i en pakke, der lover 500 i deklARATIONEN. Men det må bare ikke ske, hvis der er Varefakta på pakken.

Som nævnt er det helt enkle prøvninger, men også test af pH-værdi og brug af optisk hvidt kan foretages i det nye laboratorium. "Men alt med test af kemikalier og klimarum holder vi os fra. Det vil fortsat blive sendt til test på et eksternt laboratorium," fortæller Ellen ter Haar Hansen.

Netop ved at holde sig fra de komplicerede test kan omkostningerne holdes nede. Der er store myndighedskrav og etableringsomkostninger ved at bevæge sig ind på den boldgade. Laboratoriet i Roskilde har kostet i omegnen af 45.000 kroner at etablere.

Formanden for DVN's bestyrelse Steffen Gullman åbnede laboratoriet den 19. november.

Billigere at få godkendt røgalarm

Af Ib Keld Jensen

Ny EU-harmonisering kommer importører til gode.

Importører af røgalarmer har god grund til at gnide sig i hænderne efter at være sluppet af med en udgift i hundredetusindekroners klassen. Tidligere var det sådan, at en røgalarm skulle igennem kostbare prøvninger i Europa, før den kunne få blåstempling med Varefakta. Efter at EU har standardiseret reglerne, så røgalarmerne skal overholde de samme regelsæt i hele EU, bliver alarmerne typisk godkendt på et europæisk testlaboratorium på den kinesiske producents foranledning, i stedet for hos myndighederne i de enkelte lande. Det betyder samtidig, at man kan sælge alarmerne i alle EU-lande, når først den en gang er testet efter den nye standard og CE-mærket efter byggevaredirektivet.

I forbindelse med den nye standard har DVN ændret forskrifterne for røgalarmer. Teknisk set er det er ikke så meget, der er ændret i forhold til tidligere forskrifter, men på et enkelt punkt er der en forskel, idet DVN stiller krav om yderligere en kort brugsanvisning som supplement til den almindelige brugsanvisning.

"Vi ved jo alle, hvad der sker med brugsanvisningen, når vi har sat røgalarmerne op. Så ryger den i skraldespanden eller i bedste fald ned i en skuffe. Men vi har faktisk brug for den senere, og derfor stiller vi krav om en kort brugsanvisning, der kan sættes op for eksempel ved elmåleren, så vi ved, hvor vi kan finde den," siger Mogens Palm Hansen.

Både de ioniserende og de optiske røgalarmer skal fremover være CE-mærket efter byggevaredirektivet. Denne regel trådte i kraft 1. august i år, og fra den dato er det faktisk ulovligt at sælge røgalarmer uden CE-mærkning efter byggevaredirektivet. Derudover skal alle ioniserende røgalarmer ifølge loven have Varefakta, for at det er lovligt at sælge dem. Denne regel er ikke ændret.

Vanskeligt uden Varefakta

I praksis vælger importørerne dog ofte at ofre de 10-15.000 kroner det koster at få Varefakta på de optiske røgalarmer, blandt andet fordi det kan være vanskeligt at sælge en røgalarm uden Varefakta, hvis den alarm, der hænger ved siden af i butikken, er udstyret med Varefakta. I øjeblikket er 14-15 alarmer ved at få Varefakta efter den nye forskrift, heraf adskillige optiske.

"Men da reglerne trådte i kraft samtidig over hele Europa, er der lang kø ved de testlaboratorier og certificeringshuse, som tester og certificerer røgalarmer", fortæller Mogens Palm Hansen. Det betyder, at nogle af de eksisterende alarmer ikke nåede at få godkendelsen på plads inden den 1. august. Sikkerhedsmæssigt har det dog ikke haft den store betydning, da de fleste af de tekniske krav ikke er ændret, og det der manglede var kun noget "papirarbejde".

“Men da reglerne trådte i kraft samtidig over hele Europa, er der lang kø ved de testlaboratorier og certificeringshuse som tester og certificerer røgalarmer”.
Akademiingeniør
Mogens Palm Hansen,
DVN

Undervisningsmateriale tager form

Af Ib Keld Jensen

Den 2. marts udsender DVN klassesæt med aviser om varedeklarationer til samtlige grundskoler i landet.

Efter mere end et års forberedelse er det undervisningsmateriale om varedeklarationer, DVN har arbejdet på til grundskolen, for alvor ved at tage form.

Materialet kommer primært til at bestå af en 24-siders avis, som kommer hele vejen rundt om, hvordan man som skoleelev kan læse og forstå en varedeklaration. Teksten til avisen er skrevet og billederne taget, men der forestår stadig et vist redigeringsarbejde, som dels skal sikre, at alle oplysninger i avisen er gennemtjekkede og korrekte og dels skal vurdere, om

materialet rammer i plet i sværhedsgrad i forhold til de skolelever, det hele handler om. Arbejdsgruppen har desuden hele vejen igennem haft fokus på, at materialet understøtter de formelle krav, der er til målene i fag som dansk, hjemkundskab, matematik og natur og teknik i 6. klasse.

Avisen udgives i samarbejde med Turbineforlaget i Århus, som sammen med MetroXpress udgiver Skoleavisen.com, der er kendt af mange lærere fra andre undervisningsprojekter. I tilknytning til avisen lanceres en hjemmeside, og det er planen, at eleverne skal dyste med hinanden og elever fra andre skoler på viden om varedeklarationer.

Projektet har fået støtte fra De Samvirkende Købmænd, Nordea-fonden, DI Fødevarer, Undervisningsministeriets tipsmidler og startstøtte fra Landbrugsrådet.

Der blev slået et slag for undervisningsmateriale på bogmessen i Forum. Det er redaktør Jesper Tolstrup, Turbineforlaget og direktør Helga Møller, DVN, der her præsenterer avisens forside.

DVN i medierne

Danskere forstår ikke E-numre

En pressemeddelelse fra Dansk Varefakta Nævn fik omtale i adskillige medier i slutningen af september. En undersøgelse, som DVN har fået foretaget, viste, at mange danskere ikke forstår betydningen af E-numre.

74 pct. af de adspurgte er helt eller delvist enige i udsagnet om, at de savner bedre information om E-numre på fødevarerne.

"Undersøgelsen viser, at der er et stort og udækket behov for en mere nuanceret viden om tilsætningsstoffer," sagde Helga Møller, direktør i Dansk Varefakta Nævn.

22.-25. september: Ritzau, Viborg Folkeblad, Vejle Amts Folkeblad, Århus Stiftstidende, Bornholms Tidende, Børsen, Helsingør Dagblad, Midtjyllands Avis, Nordjyske Stiftstidende, Vanløse Avis, Jyllands-Posten, Jyske Vestkysten, Horsens Folkeblad, Politiken.dk, Ekstrabladet.dk, Fpn.dk, Epn.dk, Business.dk, Fyensstiftstidende.dk, Berlingske.dk

Slikproducenterne skjuler E-numre

Flere slikproducenter skjuler E-numre bag kemiske navne. Det gør det svært for forbrugerne at undgå allergifremkaldende stoffer, skriver magasinet Tjek.

Eksempelvis lover slikproducenten Malaco på deres Truly-serie, at poserne altid indeholder "naturens farver". Men ifølge Tjek dækker indholdslistens anthocyaniner, carmin og chlorophyll over E100, E120 og E141. E120 giver slikket en rød farve, men kan ifølge Fødevarestyrelsen være allergifremkaldende.

– Det er ekstremt misvisende, når Malaco skriver sådan, selv om det faktisk er lovligt, siger Lene Midtgaard, der er forfatter til en bog om sundhedsskadelige stoffer til Tjek.

Andre producenter undlader også at oplyse om E-numre, selvom Dansk Varefakta Nævn anbefaler, at producenterne skriver E-numre i stedet for de kemiske navne.

11. november 2008, Ritzau

Klip fra udenlandske medier

Skotskternet uenighed

Den skotske regering er kommet under pres fra forbrugergrupper. Ifølge en af grupperne, Consumer Focus Scotland, bruges forskellige mærkninger og flag til at indikere, at kødprodukter stammer fra Skotland, men der hersker stor usikkerhed hos den almindelige forbruger, om produkterne faktisk er skotske eller ej.

Især er forbrugergrupperne utilfredse med at skotske og ikke-skotske produkter markedsføres sammen under store bannere, skotskternede mønstre eller flag med fare for at vildlede de handlende, enten bevidst eller utilsigtet. De vil nu have regeringen til at indføre klare retningslinier for at undgå misforståelser fremover.

"Brugen af mange forskellige billeder og mærker som relateres til Skotland betyder at mange rødt kødprodukter, som ikke er garanteret noget om kvalitet eller ophav, bliver forvekslet med produkter, der gør," siger direktøren Martyn Evans fra Consumer Focus Scotland.
The Herald, 17. november 2008

Dansk Varefakta Nævn (DVN) er et samarbejde mellem forbrugere, industri og handel om frivillig mærkning af brugsegnete varer og tjenesteydelser til forbrugerne. Mærkningen består af deklaration af indhold og/eller egenskaber og kendes på Varefaktamærket. DVN driver Energimærkningssekretariatet for Produkter, der administrerer energimærkningen af hårde hvidevarer, klimaanlæg og lyskilder for Energistyrelsen. DVN blev oprettet i 1957.

Dansk Varefakta Nævn
Byleddet 7
4000 Roskilde
Tlf. 4630 4500
Fax 4630 4525
varefakta@varefakta.dk
www.varefakta.dk

Lær af kundeklagerne

De kan give et vigtigt indblik i, hvordan ens produkter opfører sig ude i den virkelige verden, lød et af budskaberne på produksikkerhedsseminar.

Af Mette Bagger Nissen

"Lav en fast procedure og arkiver kundeklager til senere brug". Sådan lød opfordringen fra den tidligere chef i markedskontrollen i Sikkerhedsstyrelsen, Torben Rahbek, da han den 6. november holdt oplæg ved et seminar med Dansk Varefakta Nævn som vært.

Netop kundeklager kan lære os, hvordan produkterne bruges i den virkelige verden, pointerede Torben Rahbek, der er en af vores fremmeste eksperter på produktsikkerhed. Han gennemgik produktsikkerhedsloven, der grundlæggende siger, at det er producentens og importørens ansvar, at produkter, der sendes på markedet, ikke er farlige.

Torben Rahbek guidede deltagerne gennem en lang række forhold for at sikre, at man overholder loven. Overvejelser og procedurer, der er gode at indarbejde i de daglige rutiner, uanset om man er producent eller importør.

Som en rød tråd gennem oplægget opfordrede Torben Rahbek deltagerne til at registrere og arkivere ændringer, tilføjelser og afvigelser ved deres produkt, så der altid er styr på dokumentationen. En måde at styre og registrere sine produkter på er batchnummerering, som også blev gennemgået på seminaret, og som især kan være en stor hjælp i tilfælde af, at der opdages en fejl ved produktet. Af de returnerede evalueringsskemaer kan vi konkludere, at seminaret var en succes, og at deltagerne fik mange ideer og gode indspark med hjem.

Seminaret var det første i en række, som DVN planlægger i samarbejde med Torben Rahbek. Der vil komme opfølgende seminarer, det næste forventes afholdt i marts 2009.

De næste seminarer vil berøre emner som f.eks. "Hvordan tjekker man, at ens produkter er sikre?", "Tilbagetrækning af produkter" og "Håndtering af pressen."

Seminaret annonceres på www.varefakta.dk, og DVN's kunder vil modtage en invitation.

Mette Bagger Nissen er ernærings- og husholdningsøkonom og ansat som salgskonsulent hos Dansk Varefakta Nævn.

Personalenyt

Kurser og konferencer
DVN's medarbejdere har deltaget i følgende kurser og konferencer siden 8. september 2008:

Økonomisk argumentation, Business Danmark

Markedsføring, Business Danmark

Telefonsalg, Holbæk-regionens Erhvervsråd

Videnskabeligt orienteringsmøde, Danish Meat Association

Levnedsmiddelkandidat **Merete Folmar Fast** er tiltrådt en nyoprettet stilling som fødevarekonsulent. Merete har tidligere bl.a. arbejdet som koordinator på Levnedsmiddelcentret. Hos DVN udarbejder Merete Varefakta på fødevarer for sin egen kundekreds.

Professionsbachelor i ernæring og sundhed **Peter Folke Larsson** er tiltrådt som fødevarekonsulent. Peter har tidligere været ansat som projektansvarlig hos De Danske Vægtkonsulenter. Hos DVN har Peter afløst Kim S. Kristensen og udarbejder Varefakta for sin egen kundekreds.

Fremtidens kemikalieinformation – GHS og andre systemer, Dansk Industri m.fl.

Danmark som viden- nation, Dansk Erhverv

DI Fødevarers årsmøde, Dansk Industri

Fuldkorn – fuld af korn og sundhed, Levnedsmiddelselskabet

MÆRKNING

Mærkning udgives af Dansk Varefakta Nævn ca. 4 gange årligt og indeholder artikler om Varefakta og mærkningsrelaterede emner inden for DVN's arbejdsområder.

Indholdet i Mærkning må gengives med kildeangivelse.

Bladet udsendes gratis til DVN's kunder, samarbejdspartnere, politikere, pressen m.fl.

Redaktion:
Direktør Helga Møller (ansvarshavende)
Ib Keld Jensen
Marianne M. Palbo

12. årgang
Oplag: 2.000 eksemplarer
Tryk: Nofoprint
Design: finnygaard.com
Redaktionen afsluttet: 24. november 2008.

Nyt om mærkning

Europa-Kommissionen har udstedt **Forordning (EF) nr. 632/2008 af 2. juli 2008 om ændring af forordning (EF) nr. 1019/2002 om handelsnormerne for olivenolie. Forordningen fastlægger klassifikation og betegnelser for jomfru-olivenolie, der må anvendes fra 30. november 2008. DVN's kunder er orienteret nærmere om forordningen pr. brev.**